

- [5] Brožúra:
Börner, R. – Goiser, R. (2005): **Themenimpulse 2005**; NÖ Dorf-und
Stadterneuerung; 31s.
-

Preklad z nemčiny strany 26-29:

Kooperácie

Kooperácie sa obciam vyplácajú

ALFRED RIEDL

Mag. Alfred Riedl, ročník 1952, študoval na Wirtschaftsuniversität vo Viedni a je od roku 1985 ako hospodársky správca nezávislý. Je poslancom dolnorakúskeho krajinského snemu, mešťanostom Grafenwörthu a prezidentom Dolnorakúskeho zväzu zástupcov obcí ÖVP.

Krajinský poslanec Mag. Alfred Riedl sa angažuje ako zástupca obce – prezident pre kooperáciu medzi obcami a ako mešťanosta Grafenwörthu nazhromaždil aj praktické skúsenosti

Základy spolupráce obcí pochádzajú práve z čias, keď boli k dispozícii skromnejšie finančné prostriedky. V rokoch 1964 až 1971 sa v Dolnom Rakúsku uskutočnilo vo veľkom štýle spájanie obcí, čo bola historická reforma komunálnej štruktúry, ktorá viedla k zníženiu počtu samostatných obcí z 1652 na dnešných 573. Ďalšie zníženie ščpočtu obcí však už neprichádza do úvahy – zato kooperácia ako následok zosilnenej technizácie, integrácia, v neposlednom rade globalizácia áno. Viac ako kedykoľvek predtým je potrebné cieľavedomé využívanie našich komunálnych peňazí. To znamená, hľadať možnosti úspor a usilovať sa o väčšiu hospodárnosť a účinnosť a tým súčasne o viac profesionalitu v riadení financií našich obcí.

Vhodné formy kooperácie

Ako formy kooperácie sa pre obce hodia rôzne modely, ako napr. súčasné zväzy obcí pre zásobovanie vodou a odstránenie odpadovej vody, dávno sa vynikajúco spolupracuje v oblasti odpadového hospodárstva, vyberaní poplatkov alebo pri vedení hudobných škôl, ako aj všeobecne v oblasti vzdelávania – príkladom sú školské obvody. Na mnohých miestach fungujú aj zmluvné modely spolupráce, ako sú spoločnosť s ručením obmedzením pre vedenie halového kúpaliska Bisamberg-Korneuburg alebo tá pre hospodársky park Wagram-Land: Fels, Kirchberg, Grafenegg, Grossriedenthal a Grafenwörth vytvorili spoločnosť s ručením obmedzeným, vytvárajú novú oblasť sídlenia podnikov. To prináša nové pracovné miesta a tým zodpovedajúce príjmy z komunálnej dane pre všetkých päť obcí. Ďalšie trendy sa ukazujú pri spoločných platformách nakupovania viacerých obcí, v zaobstarávaní veľkých prístrojov, v rozšírenom hospodárení s nehnuteľnosťami, vo vzájomnej krátkodobej výpomoci pracovníkmi, ďalej pri riadení stavenísk alebo pri regionálnom tržnom predaji.

Predpoklady pre kooperácie

Aké sú predpoklady takejto kooperácie?

Tri body:

- Dôležitá je vzájomná dôvera medzi obcami, ktoré sa o takúto kooperáciu usilujú.
- Rozhodujúcimi sú vyhliadky na prospech pre všetkých zúčastnených, predovšetkým pri úsporách vecných a osobných nákladov.
- Samozrejme musia byť stanovené zodpovedajúce podnety, ako podpora kooperácií zo strany kraja, viac podpory pri dotáciách na spotrebu, vyššie príspevky na úroky prostredníctvom osobitnej finančnej akcie. Konečne, osobitným podnetom má byť, najmä u spoločných hospodárskych projektov, vyššia podpora hospodárstva.

Ciele a príležitosti

Ciele a možnosti takýchto kooperácií a sietí sú zrejmé:

- využitie synergií,
- úspora nákladov a zlepšenie hospodárnosti,
- využiť individuálne výhody stanovišťa, vybudovať svoje silné stránky a a slabé spoločnou pomocou napraviť.

Zásada teda znie: Prebudiť a podporovať základnú vôľu pozrieť sa poza vlastnú vežu kostola a podporovať záujem spolupracovať s inými obcami, hospodárskymi partnermi, firmami, samozrejme s krajom, Spolkovou republikou a zástupcami záujmov na kooperácii – pre dobro občanov a občianok.

Prečo ja kooperácia modernou?

JOZEF WALLEMBERGER

Výkonný vedúci spoločník regionálnej poradenskej agentúry Wallenberger & Linhard má 15 rokov podnikateľských skúseností v oblasti elektriny. Je vyškoleným poradcom pre obce a absolvoval Európsky univerzitný kurz pre regionálny manažment. Od roku 2000 pracuje Wallenberger aj ako vedúci podniku STADTMARKETING Austria GmbH.

Sepp Wallenberger je regionálnym poradcom a šéfom regionálnej poradenskej agentúry a už dávnejšie sa špecializoval na kooperácie. Najdôležitejšími faktormi pre úspech kooperácií sú podľa neho spoločné ciele a výzvy, ale aj dobrá komunikácia a spoločná účasť.

Heslá ako „kooperácie“, „siete“ a podobné má dnes v ústach každý. Čo sa však má pod tým presne rozumieť? A ktoré procesy a postupy prispievajú k presadzovaniu týchto foriem spolupráce v modernej spoločnosti?

Viacere výzvy sa dnes už nedajú zvládnuť jednou organizáciou alebo jednotlivým podnikom a vyžadujú spoluprácu viacerých partnerov. K tomu pristupujú zmeny ako integračný proces EÚ, rastúce požiadavky na poskytovanie služieb a vedomostí, spoločenská zmena a meniace sa priestorové výzvy, ako napríklad očakávaný vývoj obyvateľstva.

Rastie tlak na obce

Najmä na úrovni obce viditeľne rastie tlak smerom na zvýšenie účinnosti. Skromné prostriedky vo verejných rozpočtoch, chýbajúce know-how, nedostatočné personálne kapacity, zmenené podmienky stanovišť a rastúca konkurencia medzi obcami a regiónmi prispievajú k rastu želania a požiadavky spolupráce. Spoluprácu robia potrebnou aj želania na presadenie vízií a inovácií ako aj zmeny v hodnotách a postojoch.

Ako kooperácie vyzerajú?

Kooperácie, zoskupenia a siete sú najčastejšími formami spolupráce. Tieto sa môžu uskutočniť ako vo vzťahu k téme, tak aj k priestoru. Príkladom priestorovej kooperácie je dolnorakúska stratégia vývoja krajiny. V Dolnom Rakúsku je v súčasnosti okolo 60 regiónov a malých regiónov. Tieto medzikomunálne kooperácie ponúkajú prostredníctvom svojej spolupráce početné príležitosti pre jednotlivé obce, ako napr. vyššiu kvalitu stanovišť, optimálne využívanie zdrojov a vyššiu hospodárnosť. Napriek tomu môžu v sebe skrývať aj riziká, ako stratu rozhodovania, požiadavky na flexibilitu a nadmernú reguláciu.

Ďalšími možnosťami sú odborné spojenia, ako sú kooperácie remeselníkov (napr. „Die Meister“ – kooperácia remeselných podnikov stavebnej živnosti a súvisiacich živností v okrese Waidhofen/Thaya) alebo kooperácie v oblasti turistiky (napr. región Land um Laa/Th.) alebo v poľnohospodárstve.

Najdôležitejšie podmienky

Aby sa kooperácie podarili a boli efektívnymi, treba dodržať určité dôležité body. Na prvom mieste stoja spoločné ciele a výzvy. Spoločná vízia a smer pohľadu pomáha odvrátiť nedorozumenia. Dohody a pravidlá treba dodržiavať, rovnako k úspechu prispieva dobrá nálada a vysoká spokojnosť s prácou. Efektívna komunikácia a dôvera majú taktiež význam, rovnako ako dobrá dávka empatie zúčastnených

Kooperácie však nie sú všeliakom. Pri všetkých výhodách, ktoré kooperácia so sebou prináša, treba sa ešte vždy kriticky opýtať, či pri niektorých témach nie je samostatné uskutočňovanie naďalej zmysluplné. Až potom, keď pribúda zložitost' postupov a tieto sa nedajú samostatne zvládnuť, bude spolupráca zmysluplná. Tiež musí byť zrejmé, že kooperácia nemôže spôsobiť žiadne zázraky. Predsa len budú mnohé veci možné až vtedy, keď viaceré osoby alebo organizácie spoja svoje sily.

Infomácie:

www.regionalberatung.at

www.stadtmarketing.austria.at

Budúcnosť tvoriť spoločne

Definície cieľov pracovných okruhov

CIELE A DÔVODY PRE MOŽNÉ KOOPERÁCIE

- Uskutočniť na úrovni obce spoluprácu medzi spolkami a skupinami, aby si bolo možné dovoliť štruktúry, napríklad stretnutia pre všetky generácie.
- Spolupráca medzi spolkami ako príležitosť pre malé spolky.

- Analýza synergií (stavenisko, správa, zariadenia infraštruktúry...) a exaktné podchytenie nákladov na posúdenie.
- Vytvorenie a zlepšenie aj neformálnych kooperácií vnútri obce a s inými obcami.
- Vízie pre región vznikajú len spoločne.
- Vzájomné akceptovanie sa a učiť sa jeden od druhého.
- Ekonomickú silu a pracovné miesta obce udržať vytváraním spoločných oblastí remesiel.
- Kooperácia ako platforma pre výmenu skúseností.
- Spoznať vlastné silné stránky v práci s kooperačnými partnermi.
- Zlepšenie kvality projektov v dôsledku regionálneho pôsobenia.
- Vzájomná pomoc, napr. u požiarnikov.
- Vytvoriť vedomie spoločenstva a spoločnej zodpovednosti.

CIELE PRE PRÁCU V KOOPERÁCIÍ

- Vyváženosť medzi optimalizáciou úžitku, nákladov a zohľadnením sociálno-spoločenských aspektov.
- Situácia win-win: každý má mať výhody.
- Spoločné vystupovanie kooperačných partnerov navonok.
- Zosilniť spoluprácu – ale každý musí niečím prispieť, predovšetkým na úrovni spolku.
- Kooperácia musí spoločenstvo obce posilniť, napr. vyhradené stoly pre členov spolkov.
- Sústreďenie sa na silné stránky kooperačného partnera.
- Hranice kooperácie musia byť známe a definované.
- Zabezpečiť stálosť dočasných kooperácií – zabezpečte aj motiváciu a ukážte kvalitu práce.
- Preukázať aj odvahu ukončiť nevydarené vývojové projekty.
- Vyhnúť sa neprehľadným štruktúram.

ÍDEY A INICIATÍVY

- Vytváranie záujmových skupín, prepojenie kultúry a umenia, vytvorenie spoločných centier.
- Zriadiť nadregionálny homepage s ponukami kurzov, prednášok, vzdelávacími a kultúrnymi ponukami. Môžu sa na nej uviesť a vyžadovať experti.
- Vytvorenie miest pre stretávanie sa pre všetky generácie.
- Vytvoriť sieť generácií a záujmov.
- Vytvoriť spoločné priestory pre oslavy.
- Spoločne zriadiť ihriská pre dobrodružné hry mládeže (do 16 rokov).
- Vytváranie sietí pre mládež.
- Kooperácie kooperatárov.
- Učiť sa z úspešných hospodárskych kooperácií (napr. Cola, automobilové odvetvia atď.)
- Školy obnovy dedín v Dolnom Rakúsku podľa príkladu Salzburgu.
- Posilniť a podporovať regionálne centrá priemyslu a remesiel.
- Vybavenie spolkov by mohla obec lepšie organizovať prostredníctvom kooperácií.
- Vzájomne zladať akcie na regionálnej úrovni a na úrovni obce.

- Kooperácie pre staršiu generáciu ako napr. byty pre seniorov.

MOŽNOSTI PODPOROVANIA A PRIANIA

- Potreba prostriedkov pre motiváciu kooperácie ľudí.
- Finančné podnety pre kooperácie a regionálne projekty.
- Poskytnutie pomoci pri opatere a premiestnení.
- Kontinuita v opatere pre obec,
- Inštitucionalizácia kooperácie kooperatárov.
- Vytvorenie platformy pre kooperatárov.
- Príklady sietí zhromažďovať v databanke projektov, dokumentácia skúseností.
- Motivácia možných účastníkov sietí.
- Podnet pre kooperáciu a jej moderovanie externými sprievodcami.
- Skupinové záujmy vzájomne vyvážiť za účasti neutrálnych osôb.
- Sprievodca pre uskutočňovanie kooperácií.

Spoločnými silami

Kooperácie a siete poskytujú príležitosti spoločne uskutočniť dôležité projekty a pomáhajú ušetriť peniaze a náklady na odborníkov. Či pôjde o medziregionálne spojenie obcí alebo platformy spolkov – možností je veľa.

Vzdelávacie zariadenia, centrá voľného času, čistiarne vody, projekty tejto veľkosti sú pre mnohé obce individuálne neuskutočniteľné. Napriek tomu sa príležitosť takejto dohody so susedmi alebo druhmi v trápení využije len otáľavo.

Pritom sú k dispozícii už početné príklady kooperácií a sietí, ako sú rôzne medzikomunálne oblasti živností. Ale aj jednotlivé projekty, ako je projekt „via sacra“, projekt spolupráce piatich obcí na pútnickej ceste Bratislava – Maria Zell alebo „Pielachtalbuch, vytvorený ôsmimi obcami, poukazujú na mnohoraké možnosti. Či už ide o spojenie sa spolkov pre skrášľovanie, alebo sa vytvorí sieť spolkov pre prácu mládeže alebo sa spolu organizujú zberné taxíky, spektrum možností je veľké. Príkladom je aj vzdelávacia platforma v regionálnej vyššej ľudovej školy južnej časti Waldviertel s 13 obcami a celkom deviatimi miestami vzdelávania a podujatí.

Jasné pravidlá pre spoločné vízie

Ak sa viaceré obce spoja v záujme jedného projektu, môže to mať mnoho príčin, ako sú napríklad spoločné predstavy, nedostatok kapitálu, chýbajúce know-how alebo spoločné vystúpenie proti ohrozeniu. Efektívne kooperácie si však vyžadujú jasné pravidlá. Len ak sa na začiatku pevne stanovili ciele, deľba úloh a metódy, môžu kooperácie pracovať bez ťažkostí.

Správna príprava kooperácie si často vyžiada oveľa viac času, ako uskutočnenie projektu, napríklad pri úspešnom projekte Therme Laa vo Weinviertel, ktorý sa pripravoval jedenásť rokov a potom sa uskutočnil v jednom roku.

Dôvera ako kľúč k úspechu

Aby však boli regióny úspešné, je potrebné, aby silní a slabí ťahali spoločne za jeden povraz – rovnako to je potrebné v obci pri kooperácii spolkov. Potrebná je solidarita. Pretože ak silné obce s dobrou infraštruktúrou prijímú svoje rozhodnutia bez ohľadu

na svojich susedov, zničia hodnotné zdroje. Ak sa viaceré obce spoja, aby vytvorili spoločne park remesiel, budú z toho mať úžitok všetci. Uskutočnenie úspešných kooperácií si vyžaduje, aby sa najprv vytvorila potrebná základňa dôvery. Vzájomne sa spoznať v pokoji a vymieňať si názory je najvyšším príkazom. Dôvera musí mať možnosť rásť a to si vyžaduje svoj čas. Práve spojenie sa viacerých obcí kvôli spoločnému usídleniu podnikov však prináša mnohé výhody – popri budúcich pracovných miestach v regióne a kratšom trvaní cestovania pre ľudí sa získavajú cenné plochy pre kultúru a osídlenie.

Vyžaduje sa kontinuálne sprevádzanie

Pre projekty, ktoré sú tak veľké, že vyžadujú spoluprácu s partnermi, sú dôležití kvalifikovaní poradcovia: ponúkajú pomoc a podporu nezaujatého experta pri koncepcii a aj počas presadenia spolupráce. Aby sa uľahčila spolupráca medzi obcami, prajú si mnohé obce a spolky zosilnený transfer know-how, platformy pre výmenu skúseností a osobný dohľad odborníkov. Práve v oblastiach ako je kultúra a vzdelanie seniorov, ktoré inak v malých obciach ležia úhorom, by mohli vzniknúť dôležité príležitosti na spoluprácu, pri ktorej získajú všetci. Ale aj pri nachádzaní profilu regiónu je možné prostredníctvom kooperácií a širokej spoluúčasti občanov nájsť nové riešenia.